

Opas pakolaisille järjestettävään valmisteleviin ohjeistuksiin

Euroopan unionin turvapaikkaviraston (EUAA) tai viraston puolesta toimivien henkilöiden ei voida katsoa olevan vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta myöhemmästä käytöstä.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-001-8 doi:10.2847/083923 BZ-01-22-103-FI-N

© Euroopan unionin turvapaikkavirasto, 2021

Kansilehden kuvitus, Irina_Strelnikova, © iStock, 2021

Aineistoa lainattaessa on mainittava lähde. Kaikkien EUAA:n tekijänoikeuteen kuulumattomien kuvien tai muun aineiston käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä lupaa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Johdatus tähän työkaluun

Tähän työkaluun on koottu pakolaisille järjestettäviä valmistelevia ohjeistuksia koskevia ohjeita ja käytännön neuvoja. Sen sisältämät tiedot eivät ole tyhjentyviä⁽¹⁾. Tavoitteena on tukea Euroopan unionin jäsenvaltioita ja assosioituneita maita (EU+) niiden operatiivisessa työssä uudelleensijoittamisen parissa.

Työkalussa ehdotetaan, että tiedotustilaisuus järjestetään aamulla ennen valintapuhuttelujen aloittamista. Näin pakolaiset saadaan valmisteltua puhutteluun riittävällä tavalla ja autetaan vähentämään puhutteluvuoron odottamisen aiheuttamaa stressiä. Oppaassa on lueteltu erilaisia aiheita, joita voi olla tärkeä korostaa tiedotustilaisuudessa.

Mikä on tämän työkalun tarkoitus?

Tämä asiakirja tarjoaa pohjan, jota voidaan käyttää pakolaisten kanssa järjestettävissä valmistelevissa ohjeistuksissa ennen valintapuhuttelua. Tätä opasta voidaan käyttää yhdessä [valintamatkojen suunnittelua ja toteuttamista käsittelevän käytännön oppaan](#) kanssa.

Keille työkalu on tarkoitettu?

Tämä työkalu on tarkoitettu matkalle osallistuvalla henkilöstöllä, joka suunnittelee ja toteuttaa tiedotustilaisuuksia pakolaisille, joita puhutellaan valintamatkalla. Työkalua voidaan myös käyttää muiden tiedotustilaisuuksien tai perehdyttämisten valmistelemisessä.

Miksi työkalu luotiin?

Uudelleensijoittajamaiden yleinen käytäntö on tiedottaa pakolaisia ja selittää heille uudelleensijoittamispuhuttelua ennen, mitä uudelleensijoittamisprosessilta kannattaa odottaa. Näiden tiedotustilaisuuksien sisältö eroaa valtioiden välillä. Myös tiedotuksen pituus voi vaihdella. Lisäksi tiedotuksen järjestämisen ajankohta voi vaihdella. Eli eri valtioilla tiedotustilaisuuksien sisältö voi siis vaihdella, kuten myös järjestämisen ajankohta.

Mitä muita koulutustyökaluja ja lähteitä voidaan käyttää?

Tämä työkalu on sopeutettava kansallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin. On tärkeä pohtia tiedon välittämisen ajoitusta ja menetelmiä sekä tutustua lisää näihin näkökulmiin.

Lisätietoa siitä, mitä perusteellisempaan perehdytykseen olisi hyvä lisätä, löytyy [pakolaisten valmistelevaa ohjeistusta käsittelevästä oppaasta](#).

⁽¹⁾ Tämä työkalu on kehitetty alun perin EU-FRANK-hankkeen (*Facilitating Resettlement and Refugee Admission through New Knowledge*) puitteissa, jonka tavoitteena on uudelleensijoittamisen ja pakolaisten vastaanoton helpottaminen uuden tiedon avulla. Hankkeen on rahoittanut Ruotsin siirtolaisviraston johtama turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (Asylum, Migration and Integration Fund). EUAA on varmistanut EU-FRANK-hankkeessa kehitettyjen uudelleensijoittamisen operatiivisten työkalujen laadun niiden luovutusprosessin yhteydessä.

Opas pakolaisille järjestettäviin valmisteleviin ohjeistuksiin

Seuraava käsikirjoitus tarjoaa esimerkin siitä, kuinka pakolaisille järjestettävän ohjeistuksen voi jäsenellä. Se perustuu eri valtioiden jakamiin materiaaleihin, ja sitä tulisi käyttää virikkeenä ja ohjeistuksena. Sisältö on sopeutettava erityisiin kansallisiin menettelyihin ja järjestelmiin. Koska tämänkaltaiset tiedotustilaisuudet järjestetään yleensä ennen puhuttelun alkamista, on tärkeää pitää mielessä, että pakolaiset voivat olla keskittyneitä puhutteluun, ja heidän voi olla myöhemmin hankala palauttaa mieliin ja muistaa, mitä kaikkea heille on kerrottu. Näin ollen on tärkeää rajoittaa annettavan tiedon määrää ja keskittyä kaikkein välttämättömpään, eli itse puhutteluun ja valintamenettelyyn. Tämä ei ole paras hetki tarjota yksityiskohtaista tietoa uudelleensijoittajamaasta. Tilaisuudessa voidaan kuitenkin korostaa joitain keskeisiä tietoja uudelleensijoittamisen

menettelytavoista tai seurauksista (esimerkiksi oikeudesta perheiden yhdistämiseen).

Edellä mainitun valossa on suositeltua rajoittaa tällaisten tiedotustilaisuuksien kesto enintään 30 minuuttiin. Näiden tilaisuuksien aikana pakolaisia tulisi rohkaista esittämään kysymyksiä.

Suosittellemme välittämään tiedot suullisesti, mutta jakamalla mahdollisuuden mukaan tueksi tiedotusesitteitä jokaiselle perheelle/henkilölle. Jotta tiedotuksesta saataisiin mahdollisimman tehokas, se kannattaa yrittää järjestää hiljaisessa ympäristössä (ilman pieniä lapsia, jos mahdollista). On huolehdittava, että tulkkia ymmärretään hyvin.

1. Johdanto

Haluaisin esitellä itseni ja kollegani (maa).

Tänään teitä puhuttelee (järjestö) henkilöstön jäsen.

Puhuttelun tavoitteena on arvioida, sovellutteko mahdolliseen uudelleensijoittamiseen (uudelleensijoittajamaa). Puhutellemme tarvittaessa sekä aikuisia että lapsia. Ennen kuin aloitamme puhuttelut, kuvailemme lyhyesti työtämme täällä (ensimmäinen turvapaikkamaa).

Kerron nyt lyhyesti, mitä uudelleensijoittaminen tarkoittaa:

UNHCR katsoo teidän olevan haavoittuvassa asemassa ilman todennäköistä mahdollisuutta palata (lähtömaa) tai mahdollisuutta pysyä (ensimmäinen turvapaikkamaa).
..... (uudelleensijoittajamaa) on suostunut hyväksymään (määrä) pakolaista saapumaan... (maa) ja tarjoamaan teille tarvittavan suojelun.

UNHCR on lähettänyt hakemuksenne (uudelleensijoittajamaa). viranomaiset päättävät tämän päivän puhuttelun perusteella, hyväksytäänkö teidät (uudelleensijoittajamaa).

Jos teidät valitaan, teidät siirretään (uudelleensijoittajamaa) ja saatte jäädä sinne.

Saatte (oleskeluluvan tyyppi), oikeuden käydä koulua, oikeuden työskennellä, oikeuden terveydenhuoltoon jne. (kohtaa voi muokata/ laajentaa uudelleensijoittajamaan säädösten mukaisesti).

Mitä tänään tapahtuu? (Tarvittaessa sopeutettuna kansallisiin menetelmiin):

- Teiltä otetaan sormenjäljet. Sormenjälkien ottaminen tarkoittaa, että sormenjäljestänne otetaan kuva, joka tallennetaan ja jota käytetään tunnistamiseen ja turvatarkastuksiin. Tietoa käsitellään luottamuksellisesti. Odottakaa päivän aikana odotushuoneessa, kunnes joku kutsuu teidät puhutteluun. Jos haluatte, että teidät sijoitetaan uudelleen, on sormenjälkien ottaminen pakollista. Myös passikuvat saatetaan ottaa.
- Teitä puhutellaan tänään.
- Saatte tietoa uudelleensijoittajamaasta (kulttuuriin perehdyttäminen).
- Teille haetaan tai tapaustanne käsitellään viisumin saamiseksi (tai muut asianmukaiset viralliset järjestelyt).

2. Valintapuhuttelu

Puhuttelu on ratkaisevan tärkeä valintaprosessille. Teidän on esitettävä kaikki tärkeät asiakirjat puhuttelussa. Ottakaa mukaanne sekä alkuperäiset asiakirjat että niiden kopiot. Tällaisia ovat esimerkiksi (nimeä tärkeimmät / kaikki olennaiset asiakirjat, katso liitteestä esimerkit).

Tuo luettelo kaikkien uudelleensijoittajamaassa asuvien perheenjäsenten osoitteista ja puhelinnumeroista.

..... (järjestön nimi) henkilöstön jäsenen lisäksi puhuttelussa tulee olemaan läsnä myös tulkki. Tulkki on puolueeton välittäjä, joka on vastuussa ainoastaan kysymysten ja teidän vastausten kääntämisestä. Tulkilla ei ole minkäänlaista valtaa valintaprosessissa. Jos ette ymmärrä kysymystä tai teillä on muita ongelmia tulkkauksen kanssa, on teidän ilmoitettava tästä teitä puhuttelevalle henkilölle puhuttelun aikana.

Jos tarvitsette taukoa puhuttelun aikana, voitte aina pyytää sellaista.

Periaatteessa aikuisia puhutellaan yksitellen, mutta jos tapauksenne niin vaatii, voidaan teitä puhutella myös yhdessä lyhyesti. Pyydämme teitä jättämään lapsenne odotusalueelle, jossa on tarjolla lastenhoitoapua.

Olemme jo saaneet tietoa hakemuksestanne UNHCR:ltä. Puhuttelun aikana kysymme teiltä lisäkysymyksiä, ja saatte mahdollisuuden lisätä tai muokata tätä tietoa.

On tärkeää, että kerrotte puhuttelussa totuuden, ettekä jätä pois mitään tietoja. Asioita ei voi muokata enää jälkeenpäin. On myös tärkeää, että olette täysin rehellinen ja mahdollisimman perusteellinen perheenne kokoonpanoa koskien. Tämä siitä syystä, että puhuttelun aikana antamanne tiedot perheenne kokoonpanosta on perustana näiden perheenjäsenten mahdolliselle uudelleensijoittamiselle. Vain ne perheenjäsenet, jotka on mainittu tiedostoissanne tai jotka olette itse maininneet tämän valintapuhuttelun aikana, ja jotka asuvat kanssanne tällä hetkellä, soveltuvat mahdollisesti kanssanne uudelleensijoittamiseen. On tärkeää, että tarjoatte tietoa perheenne kokoonpanosta perheenyhdistämisprosessin nopeuttamiseksi (uudelleensijoittajamaa). Antamianne tietoja käsitellään ehdottomalla luottamuksellisuudella. Antamianne tietoja ei anneta lähtömaahanne. Julkisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi (uudelleensijoittajamaa), on osia tästä tiedosta kuitenkin välitettävä (uudelleensijoittajamaa) viranomaisille.

[Tarvittaessa] Puhuttelun lopussa pyydämme teitä allekirjoittamaan asiakirjan, jossa vakuutatte:

- että olette kertunut totuuden
- että olette tietoisia siitä tosiasiasta, että tämän puhuttelun tarkoituksena on mahdollinen uudelleensijoittaminen (uudelleensijoittajamaa)
- että olette ymmärtänyt kaikki puhuttelun aikana esitetyt kysymykset, ja että teillä on ollut mahdollisuus antaa lisätietoja puhuttelun lopuksi
- että ymmärrätte, että jotkin osatekijät antamistanne tiedoista voidaan

- välittää (uudelleensijoittajamaan) viranomaisille
- hyväksytte, että sormenjälkenne ja/tai passikuvanne otetaan ja vahvistetaan (uudelleensijoittajamaa) tietokantoihin.

3. Lääkärintarkastus

Uudelleensijoittamishakemuksenne mukaisesti lääkintähenkilökunta suorittaa lääkärintarkistuksen tämän viikon aikana. Kyseessä on terveydentilan perustutkimus sen määrittämiseksi, onko teillä erityisiä tarpeita, joita olisi otettava huomioon, mikäli teidät sijoitetaan uudelleen (uudelleensijoittajamaa). Siksi onkin tärkeää, että teette yhteistyötä tässä lääkärintarkastuksessa. Näin vastaanotostanne vastuussa olevat (uudelleensijoittajamaa) viranomaiset voivat tehdä tarvittavat valmistelut järjestääkseen vastaanottonne sopivissa olosuhteissa tarvittavien lääkintäpalveluiden kera.

Tämä tarkastus ei vaikuta uudelleensijoittamishakemuksenne päätökseen. Se, että teille tehdään lääkärintarkastus ei välttämättä tarkoita, että teidät todella tullaan uudelleensijoittamaan (uudelleensijoittajamaa). Tarkastuksen suorittanut hoitohenkilökunta käsittelee terveystietojanne ehdottomalla luottamuksellisuudella.

4. Päätös

Hakemuksenne päätöksen tekee uudelleensijoittajamaan asianomaiset viranomaiset, kun uudelleensijoittamishakemus ja siihen liittyvät asiakirjat on käsitelty kokonaisuudessaan.

Heti, kun (uudelleensijoittajamaa) viranomaiset ovat tehneet päätöksen, päätös lähetetään kirjallisena UNHCR:lle. UNHCR ilmoittaa hakemustanne koskevasta päätöksestä teille tämän jälkeen.

Teidät sijoitetaan uudelleen (uudelleensijoittajamaa), jos (uudelleensijoittajamaa) pitää teitä pakolaisena eikä ennen (uudelleensijoittajamaa) lähtöänne ilmaannu uutta tietoa, jonka mukaan ette ole kertoneet totuutta (uudelleensijoittajamaa) viranomaisille. Käytämme päätöksen tekemiseen UNHCR:n keräämää tietoa, mutta UNHCR:llä ei ole vaikutusta lopulliseen päätökseen.

Siirto (uudelleensijoittajamaahan) saattaa tapahtua pienemmissä ryhmissä operatiivisista syistä johtuen, ja ryhmien lähtöpäivämäärät voivat vaihdella.

5. Lähtöä edeltävä perehdyttäminen

Tämän perehdyttämisen aikana opit elämästä
(uudelleensijoittajamaa) ja voit esittää mitä tahansa kysymyksiä.

6. Muut Tärkeät Asiat

Perheenyhdistäminen: vain ydinperheen jäsenillä on oikeus perheenyhdistämiseen (aviomies, vaimo, alaikäiset lapset), ei siskoilla/veljillä/vanhemmilla.

Jos teidät hyväksytään uudelleensijoittamiseen, se tarkoittaa, että asutte (uudelleensijoittajamaa) ettekä voi muuttaa toiseen maahan.

- Jos teillä on esimerkiksi perhettä toisessa maassa, voitte vieraila heidän luonaan, mutta ette voi muuttaa asumaan heidän luokseen.
- Matkustusoikeus: jos teille on myönnetty pakolaisasema, teillä on vaara joutua vainotuksi kotimaassanne, ettekä näin ollen saa matkustaa sinne.

Liite – Esimerkkejä pyydettävistä asiakirjoista

Asiakirjavaatimukset vaihtelevat eri valtioiden välillä, ja ne on vahvistettava uudelleensijoituksesta vastaavalta viranomaiselta/valtuuskunnalta. Voi olla tarpeen mainita/luetteloida kaikki vaaditut asiakirjat tiedotustilaisuudessa, tai antaa muutamia esimerkkejä pakolaisten ohjeistamiseksi siitä, minkälaisia asiakirjoja heidän on esitettävä.

- Yleensä vaaditaan seuraavia asiakirjoja:
- Passi tai matkustusasiakirja (mukaan lukien vanhentuneet matkustusasiakirjat)
- Henkilöasiakirjat (kansallinen tai väliaikainen henkilöllisyysasiakirja)
- Seloste perhesuhteista: avioliittotodistus, avioeroasiakirjat, adoptioasiakirjat, syntymätodistus, kuolintodistus (jos oleellisia vainoamisen kohteeksi joutumisen kannalta)
- Seloste sotilashistoriasta: poliisin/sotavoimien kutsuntakirjeet
- Uskonnolliset asiakirjat
- Työasiakirjat
- Terveystilaa koskevat asiakirjat (löydökset ja lääkemääräykset), lääketieteellinen todistus maininnalla lasketusta ajasta raskaana oleville, rokotuskortit

■ Euroopan unionin
julkaisutoimisto

